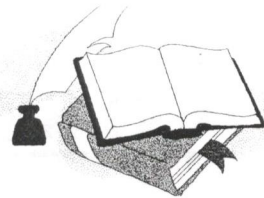

Občasník č. 2

MUZEJNÍ LISTY

Vydává Okresní muzeum Praha - východ Masarykovo náměstí 97.

250 01 Brandýs nad Labem

Zdarma !!!

říjen 97

KE VZTAHU MÚ A OM - DOJMY ZE SCHŮZE PRACOVNÍ SKUPINY MĚSTA PRO OBNOVU PAMÁTEK

Dne 19. srpna 1997 jsem se z pověření ředitele OM dr. Krutiny zúčastnila schůze pracovní skupiny města pro obnovu památek. Během této jinak záslužné a smysluplné akce jsem si potvrdila svoji domněnku, že vztah zástupců města k OM je vysloveně jednostranný - mímím tím snahu MÚ o využívání muzea pro své účely bez ohledů na jeho potřeby a zásady muzejní práce. Z čeho tak usuzuji?

Schůzi vedl JUDr. Houžvička, účastnili se zástupci investorů realizovaných rekonstrukcí památek (včetně církevních představitelů), zástupci památkářů, architekti, ředitel čelákovického muzea Mgr. Špaček, za městský úřad p. Baumruk a p. Vincourek a další. První část schůze proběhla naprosto věcně a korektně - probíraly se jednotlivé akce, stav investic a prací, případné problémy. Mé rozpaky nastaly při debatě po informaci JUDr. Houžvičky o jednání a závěrech IV. řádného sněmu Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Nit debaty se ubírala k výhledům do budoucna a dalekosáhlým plánům městských představitelů na přilákání množství turistů do města. Probírala se otázka reklamy a propagace. Zřejmě na podepření svých slov o kvalitní propagaci a lákadlech pro turisty p. Vincourek rozdál všem přítomným propagační materiály vydávané městem nebo pod jeho patronací. Účastníkům se tak dostala do rukou již dříve velmi kritizovaná mapka „Brandýs nad Labem - Stará Boleslav“ (na mapce je „bad Labem“) na křídovém papíře s několika závažnými omyly a dalšími nedostatky (viz článek mého kolegy p. Šnaiberka v časopise TOK č. 7). Na „exkluzivně“ pojaté mapce bije do očí záměna kostela Obrácení sv. Pavla za kostel sv. Petra, který na mapce vůbec chybí. Dále bl. Podiven je vydáván za svatořečeného v popisce „kaple sv. Podivena“ (tyto omyly jistě nepotěšily přítomného p. děkana Fišera). Na mapce úplně chybí židovské památky - židovský hřbitov prvořadého významu a synagoga. Tento fakt by se mohl dotknout představitelů židovské obce, jimž přísluší správa těchto památek.

P. Vincourek o nedostacích tohoto materiálu již ví z výše uvedeného článku, přesto dezinformační mapku nadále beze studu distribuuje. Na moji výtku o těchto chybách p. Vincourek reagoval ve smyslu, že se jedná o maličkosti, a že mapka je určena především cizincům!, kterým to nevadí! K tomu jen dodávám, že mapka je psána v češtině, a že tato slova tvoří zajímavý protiklad s předešlými výroky o snaze přilákat turisty „na kvalitu“.

(pokračování na straně 4)

JEŠTĚ JEDNOU KE VZTAHŮM MĚSTSKÉHO ÚŘADU A OKRESNÍHO MUZEA

Dvouměstí Brandýs nad Labem - Stará Boleslav není ani malé ani příliš velké město. Svými 15.644 obyvateli se řadí na 89. místo dle počtu obyvatel v České republice (Statistický lexikon obcí české republiky 1992). Zhruba před pěti lety, tedy od roku 1993, kdy jsem nastoupil do okresního muzea, jsem mohl sledovat dění kolem a tvorbu nových vztahů v době nynější nové České republiky. Od vztahů mezi městským úřadem a okresním muzeem jsem si v první počáteční a optimistické fázi „pozorování“ velmi sliboval. Měl jsem totiž dojem, že každé město by mohlo být rádo a vážit si toho, že má tak významnou a v případě Brandýsa nad Labem - Staré Boleslavi i největší kulturní organizaci na svém území. A to ještě bez jakýchkoliv finančních nákladů, zřizovatelem okresního muzea je přece Okresní úřad Praha - východ. Do této víceméně úsměvné etapy patří požadavky městského úřadu na poskytnutí přístřeší pro daňové poradenství finančního úřadu v koncertním sále našeho muzea a „provozování veřejných záchodků“, kdy jsme neodmítli žádost městského úřadu a po dobu několika týdnů vždy ve středu, pátek a sobotu poskytovali tuto službu všem trhovcům a jiným potřebným. Pánům radním bych nepřál vidět, jak sociální zařízení v odpoledních hodinách vypadalo, pracovník muzea je otrlejší a vydrží to. O něco méně zábavná byla akce „volby“, kdy se v průběhu výtvarné výstavy proměnil jeden výstavní sál ve volební místnost. Samozřejmě i zde vyšlo muzeum městu vstříc. Plni optimismu, že jsme městu v několika případech takto podali pomocnou ruku a také proto, že naše muzeum slouží hlavně obyvatelům Brandýsa nad Labem a Staré Boleslavi a nejbližšího okolí, jsme požádali městský úřad o finanční podporu na výstavní činnost. Brali bychom, kdyby město dalo alespoň symbolickou částku nebo řeklo, nemáme peníze, snad příště. Město však za našimi zády požádalo zřizovatele o část našich prostředků, s tím, že nám tyto finanční prostředky možná zpátky přidělí. Takže v nejlepším případě bychom získali to, co jsme již měli, v horším případě bychom o část těchto prostředků přišli. Nakonec se naštěstí tak nestalo. Jak ale toto správně nazvat: neomalenost nebo drzost, možná by se hodilo i slovo sprostárna! Přišla fáze, kdy nám několik věcí došlo a skutečnosti se začaly jevit v jiném světle, začal převládat pesimismus. O staroboleslavské bráně je napsáno v jiném článku, přesto bych si dovolil doplnit pár postřehů. Staří muzejníci si pamatují, že již jednou byla zprovozněna, na základě malé návštěvnosti pak uzavřena.

(pokračování na straně 7)

CO SE CHYSTÁ - Informace

STAROBOLESLAVSKÁ BRÁNA

Ještě do konce října každou sobotu a neděli od 9-12 a od 13-16 hod. můžete v letošním roce shlédnout zajímavou výstavu Stará Boleslav v archeologických pramenech.

ARTEFAKTY KOMUNISMU

Od 30.10.1997 začíná v prostorách Okresního muzea Praha-východ netradiční výstava doprovázená happeningovými akcemi nazvaná Artefakty komunismu. Pod pojmem artefakt rozumí se opak výtvaru přírodního, výtvar lidský. Za artefakt komunismu můžeme tedy označit umělý výtvar či jev, který nese některé typické znaky této doby - jako například patos, názorová jednostrannost a hlavní „umělecký“ znak, jímž byl KÝČ. A právě o kýči tato výstava podstatnou měrou je. Pro tento kýč vynalezla komunistická terminologie výraz SOCIALISTICKÝ REALISMUS. Obrazy, písňová tvorba ryzím způsobem odrážely v sobě tento kýč a vše ostatní (nedej bůh snad i projevy avantgardy) byly považovány za imperialistický jed vsříknutý do žil tepoucích světlých zítřků. Zcela jedinečným dokladem adorace kýče byla ideální forma výrazovosti - PLAKÁT. Plakát nebyl již jen prostorem reklamním, ale též výborným agitačním prostředkem. Ukázky plakátů budou též součástí této výstavy a všechny tyto projevy „umělecké“ angažovanosti budou na výstavě rozšířeny rozměrem dokumentárním. Speciálně pro výstavu Artefakty komunismu byl vytvořen dokumentární film, jenž jsme nazvali Pod rudým praporem a který je sestříhaný z unikátních amatérských filmových záběrů z kulturně-politických akcí v regionu Brandýs nad Labem, Stará Boleslav a okolí. Začíná nadějně osvobozením Brandýsa sovětskou armádou a končí opět optimisticky listopadem 89 na brandýském náměstí. Je velmi poučným svědectvím o době, o aktivitách, které dnešní nejmladší generace jen stěží chápe. Přeji vám, kteří se rozhodnete tuto výstavu shlédnout, mnoho zážitků a doufám, že účel této výstavy, oživit lidem paměť, bude naplněn.

Miroslav Šnaiberk
autor výstavy Artefakty komunismu

Výstava potrvá do 30. listopadu. 1997

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ BRANDÝSA A OKOLÍ DR. JAROMÍRA NĚMCE

Na vánoční období OM připravuje výstavu fotografií brandýského rodáka dr. Jaromíra Němce. P. Němec fotografoval Brandýs od 40. let, na svých fotografiích zachytil dnes již zmizelé či mizející budovy, přírodu v proměnách ročních období v okolí města, svoz zvonů ze všech obcí okresu v r. 1942 a j. Výstavu doplní i několik přírodovědných fotografií, které p. Němec publikoval v odborném tisku. Výstava bude zahájena 11. 12. 1997 a potrvá do 25. ledna 1998.

Pavel Šrůta - „Nálady“ - na závěr výstavy fotografií v okresním muzeu

V Okresním muzeu Praha - východ v Brandýse nad Labem - Staré Boleslavi proběhla v době od 10. července do 31. srpna 1997 výstava fotografií Pavla Šrůty. Dovolte mi několik poznámek na závěr této výstavy.

Pavel Šrůta je přírodní člověk, nenosí kravatu, drahé obleky, lakované polobotky a kožené aktovky, jeho plátěné kalhoty, košile a batoh, v němž schovává svůj největší klenot fotograficky starožitný přístroj Rolleiflex, jsou vždy laděné v přírodně zeleném odstínu. Snad právě proto si Pavel Šrůta s přírodou a jejími krásami tak rozumí a příroda jej nechává více než kohokoliv jiného k sobě přiblížit.

Pavel Šrůta je mág a kouzelník, jinak si nelze vysvětlit, jakým způsobem na svých fotografiích poroučí světlu, jak přemlouvá slunce, aby svítilo tam, kam potřebuje, jak zastavuje mraky nad oblohou.

Pavel Šrůta vidí krajinu a přírodu zkušeným okem člověka, který pochopil přírodní souvislosti a tvorbu krajiny, vidí, co není souzeno vidět každému a díky, že dokáže své vidění přenášet prostřednictvím svého Rolleiflexu na fotografický papír.

Pavel Šrůta je trpělivý, dokáže dlouho čekat na okamžik, o kterém ví, že musí přijít a výsledkem jeho čekání je ojedinělý soubor fotografií, z nichž některé byly vystaveny.

Pavel Šrůta může být poprávu s výsledky svého fotografování spokojen, fotky však neprodává, byť i z toho důvodu, že je i přírodu má rád, a že u nich lze jen těžko stanovit cenu. Hodnotu však ano a ta je velmi vysoká.

Vladimír Novák

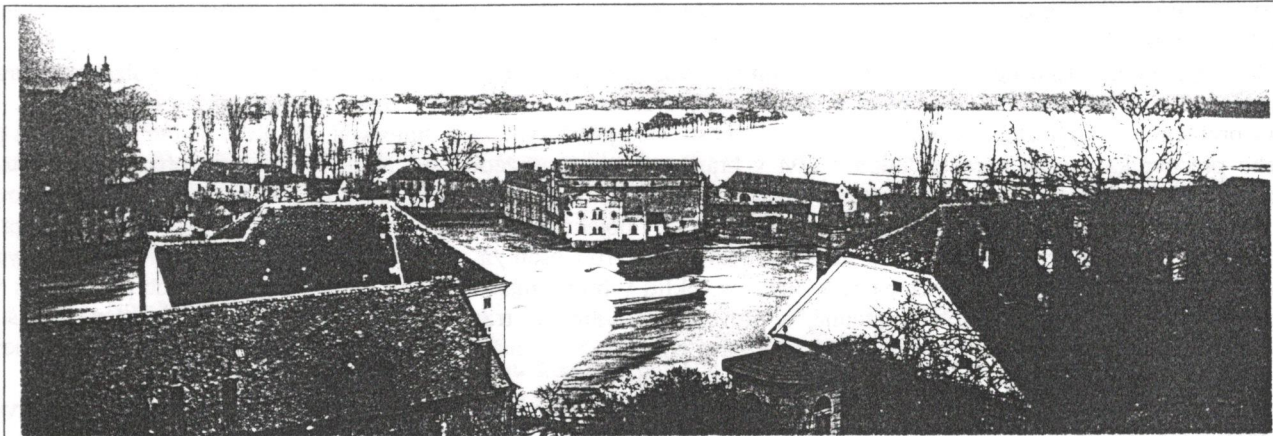
POVODNĚ NA BRANDÝSKU ANEB NEVYZPYTATELNÝ MEDARD

Řeka Labe byla odedávna nejenom výhodným zavlažovadlem okolní úrodné půdy, zásobárnou ryb pro místní rybáře, ale často též postrachem pro zdejší obyvatelstvo v případě vydatných dešťů, docházelo k jejímu častému rozvodňování a ke katastrofálním záplavám. Takto se o jedné ze záplav, která nastala v roce 1926, zmiňuje tehdejší regionální periodikum Naše Polabí:

„Když jsme v únorovém sešitu „Našeho Polabí“ četli, že v roce 1845 byl tu nejvyšší dosud zaznamenaný stav vody v Labi, nenadál se nikdo z nás, že se ještě letos dočkáme tak velké vody, jaká tu od r. 1845 nebyla, a že bude výše její jen o málo menší, než byl její zapsaný stav. A zatím letos v červnu, kdy se tak přesně vyplňovala stará pranostika o sv. Medardu, že prší-li na jeho svátek (8. června), prší pak celých 40 dní, rozpršelo se tolik, že půda nemohla pojmouti takové spousty vod a brzy naplnily se

vodou všechny příkopy, strouhy, potoky i řeky a také naše Labe rozlilo se široce po celém svém údolí a při tom ještě stoupalo den ze dne výš a výš.

Plni starostí chodili hospodáři po jeho nových březích pozorující, jak kalné vody zaplavují a ničí mnohoslibnou letošní úrodu sena na lukách, a s hrůzou se dívali na to, jak se vlny valí do polí níže položených, zatopují zeleninu, řepu a brambory, proudí obilím a nesou zkázu celoroční práci rolníkův. A voda stoupala. 17.června dosáhla výše z 9.3.1891 (345 cm) v Brandýse n.L., v Kozlích stěhují se lidé ze zatopených domků po prkenných lávkách a pak už jen po lodích udržují si spojení s ostatním světem.

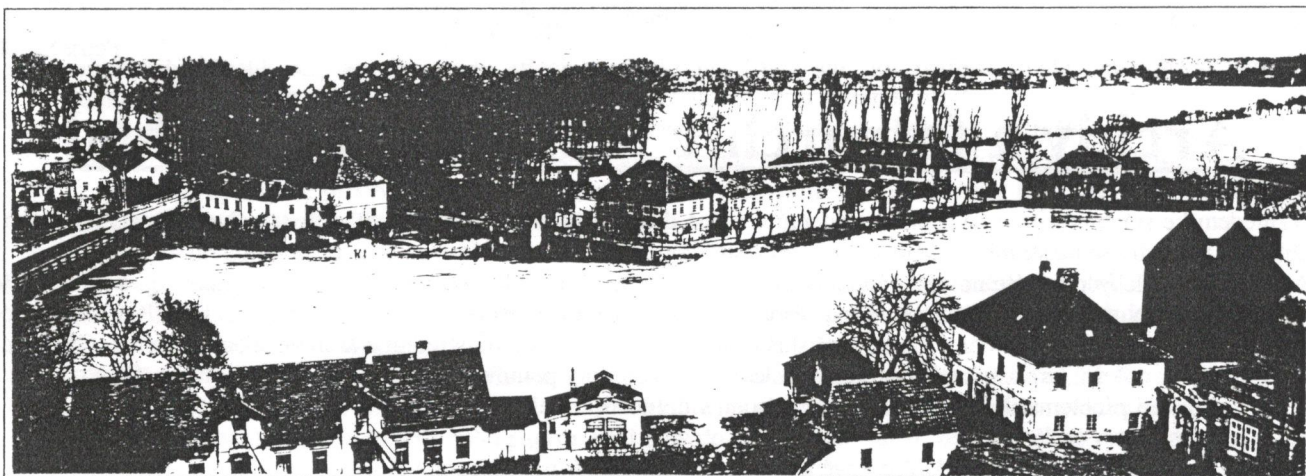
Brandýs nad Labem - Stará Boleslav, záplavy v roce 1926

U Křenku, kde si po povodni v roce 1845, která jim zatopila stavení v obci, zřídili podél Labe ochrannou hráz, ve dne v noci se pracuje, aby se hráz neprotrhla. Povozy se vozí drn a hlína k řece, po lodkách se rozváží podél hráze a hráz se zásypem a prkny zvyšuje tak, jak voda stoupá. Když pak v noci z 19. na 20. červen dosáhne své největší výše 370 cm - tedy jen o 15 cm níže než 30.3.1845 - byl marný celý ten boj s ní a protřzenou hrází valí se proudy vod k vesnici. Štěstí ještě, že obětaví občané, když viděli, že staré hráže asi neudrží, zřídili blíže k obci hráz druhou. Ta uchránila obec zátopy, ale velké lány polí s pěknou úrodou uchrániti již nemohla.

I z Kozel občané a hasiči marně narychlo prodlužovali a zvyšovali nehotovou hráz „na Skalce“, protrhla se i čerstvě opravená hráz u Borku.

A jako Labe, rozvodnila se i Jizera. Jenže ta, jak rychle stoupne, tak rychle klesá. Vody její převalí se rychleji přes luka a pole a nenadělají přece tolik škod jako vody labské, které dlouho na lukách a polích stály a jen zvolna klesaly. Ale i tam, kde jindy teče nepatrná strouha, jako např. u Všetat, letos se i ta rozlila a vody její zatopily a zbahnily pole a zničily zeleninu na nich.

Škody letošními zátopami jen na našem okresu způsobené jsou veliké. Bylo zaplaveno 850 ha polí, 1638 ha luk, 433 a zahrad

Brandýs nad Labem - Stará Boleslav, záplavy v roce 1928

a 95 stavení. „Středolabský komitét“, sdružení to okresů a obcí na středním Labi, z jehož vyšetření tato data uvádíme, odhaduje škody na Brandýsku na 10,984.800 Kč. Kdo je nahradí? Stát? Stát chtěl by pomoci alespoň těm nejkrutěji postiženým. Ale takových pohrom bylo letos mnoho, ze všech konců republiky hlášeny letos velké škody vodou. Stačí na to ten náš stát? Přední jeho starostí bude, aby se zamezily pro budoucnost takové škody; proto nutno urychlit regulaci Labe a použití zkušeností letos tak trpce nabytých, by se dle nich zlepšily hráže a násypy, které by napříště bezpečně chránily naše obce před záplavou.

Jeden zjev je však velmi potěšitelným v těchto smutných poměrech; rolníci sami chtějí pomoci svým poškozeným druhům. Sbírají mezi sebou potraviny, osivo, píci a peníze, a dávají je tam, kde je toho potřeba. Nevymizela tedy přece ještě soucitná srdce ze světa a je u nás na štěstí pro náš národ ještě dosti lidí, kteří nemyslí jen na sebe.“

Jak aktuální nám letos připadala tato zpráva, kdy obyvatelé Brandýsa, Staré Boleslavi a okolních obcí s napětím očekávali, zda-li řeka Labe či Jizera udrží se ve svém korytu. Naštěstí se proud vody mírnil a v této lokalitě obešlo se vše bez větších škod. Ve městě Brandýs/Boleslav strchovali se především obyvatelé boleslavské části, která se nachází výškově mnohem blíže vodnímu toku než Brandýs. Stará Boleslav mnohokrát zažila zatopené lužní lesy v Houštce, dokonce i kostel svatováclavský zažil již vodu z Labe ve svých útrobách. Budiž nám tyto situace varovným sdělením moudré přírody, že její jednání je nevyzpytatelné a jakékoli násilné snahy o její regulaci nemusí vždy dopadnout podle našich představ.

Miroslav Šnaiberk

KE VZTAHU MÚ A OM - DOJMY ZE SCHŮZE PRACOVNÍ SKUPINY MĚSTA... (pokračování ze strany 1)

Tento propagační materiál však nesplňuje základní nárok na pravdivou informaci, a je škoda peněz, které padly na jeho realizaci a nemohly být využity ke smysluplnějším účelům (byť by byly od sponzorů - podnikatelů). Moji připomínku, že ve městě funguje instituce muzea a že rádi provedeme korektury těchto tiskovin či poradíme, co by měly obsahovat a zabráníme tak omylům (stačí do muzea zavolat a domluvit se s příslušnými pracovníky), p. Vincourek i JUDr. Houžvička smetli výtkou, že **samo OM se má zajímat, co oni vydávají a sledovat to**. Zřejmě bychom tedy měli být jakýmsi cenzory. Zcela tak pominuli jedno ze základních pravidel mezilidských vztahů - pokud chci od někoho radu či pomoc, je slušné o ni požádat!

Po této výměně názorů přítomní usoudili, že je nutné rýpala „usadit“. K tomu se hodila expozice ve staroboleslavské bráně a útoky ohledně nepořádku a nedostatečného provozu pouze o sobotách a nedělích s tím, že nám město všechno platí. Tento ožehavý problém je v kompetenci ředitele muzea, povinnosti jsou jasně vymezeny smlouvou, ale přece jenom bych ráda z pozice řadového pracovníka muzea něco podotkla. OM v bráně neprezentuje žádné své sbírky (vystavené předměty pocházejí z archeologických výzkumů čelákovického muzea), pouze ji provozuje. Už toto je poněkud nelogické, ale budiž. Zajištění provozu v tomto objektu s sebou nese četné problémy - např. s průvodci - v objektu není sociální zařízení, plat je velice nízký. Tato práce je únosná pouze pro studenty. Návštěvnost je také nevelká (okolo 100 osob za měsíc), takže otevírat expozici po celý týden je neúnosné. Uklízečka OM je plně vytižena naší budovou, úklid v bráně musí dělat ve svém volnu, jsou zde problémy s vodou (není zdroj, musí se nosit) a j. Z toho je zřejmé, že provozování brány ze strany OM je dobrá vůle, závazek, který přináší spíše mnoho problémů než nějaké výhody. Navíc OM odevzdává polovinu tržby městu, takže jistě na bráně neprofituje. Proto považuji tuto kritiku ze strany představitelů města za nešťastné nedorozumění.

Co mě však zarazilo nejvíce, byla poznámka p. Vincourka o tom, že nebyl spokojen se spoluprací s OM při realizaci výstavy „Rudolf II. a zámek v Brandýse nad Labem“. Především záměr této výstavy ze strany města vznikl doslova na poslední chvíli - 2 nebo 3 měsíce před plánovaným zahájením, představitelé města se obrátili na OM s velice vágní, nejasnou představou. Byla navázána spolupráce s dr. Stehlíkovou z UPM, která napsala kvalitní scénář, vytypovala předměty vhodné pro expozici z dalších muzeí. OM zapůjčilo předměty ze svých sbírek i vitriny a koordinace příprav výstavy se ujal pracovník OM p. Šnaibek. Věnoval této práci mnoho svého volného času, díky němu nevznikl v závěrečné fázi chaos, zásadní měrou se podílel na svozu předmětů a jejich instalaci a díky jeho pracovnímu nasazení přesahujícímu běžné pracovní povinnosti v závěru příprav mohli návštěvníci vernisáž této výstavy shlédnout. OM na svých zařízeních vytisklo doprovodné texty a popisky k exponátům. Bez spolupráce s OM, dr. Stehlíkovou a samozřejmě s dalšími muzei a SOKA, kteří zapůjčili své sbírkové předměty, by výstava asi vůbec stěží mohla vzniknout a mít tuto podobu. Výstava je nyní samozřejmě prezentována především jako akce města, ale uvědomuje si pan Vincourek, že bez přičinění ostatních zmíněných by nebyla?

Výše uvedené příklady jsou, myslím, dostatečně výmluvné a jasně vykreslují přístup MÚ (zejména p. Vincourka) ke spolupráci s OM. Podle mého názoru je ze strany OM nezbytné trvat na jasných smlouvách a především se účastnit pouze akcí, které zajišťují kvalitní prezentaci muzejních sbírek. Spolupráce by měla být přínosem pro všechny zúčastněné a ne pouze jednostrannou službou. Pokud tyto zásady důstojné spolupráce zástupci městského úřadu nepochopí, ochudí především město, protože OM, například pro expozice na zámku, by mohlo nabídnout kvalitní projekty.

Petra Švehlová

Archiv a fotoarchiv OM Praha - východ

Vzhledem ke stálému zájmu badatelů a studentů o různé dokumenty uložené v našem archivu a fotoarchivu, využívám této příležitosti a pokusím se na stránkách Muzejních listů o stručný průřez touto součástí muzejních sbírek.

Archiv OM podchycuje spíše novější období dějin Brandýsa n.L. - St. Boleslavi a brandýského regionu - tj. konec 19. stol. a 20. stol. Dokumenty starší provenience je nutno hledat v archivech min. vnitra - Státním okresním archivu Praha - východ ve Zdíbech, Státním oblastním archivu v Praze, v příslušných odděleních Státního ústředního archivu. Fondy archivu OM vznikaly především z darů, odkazů, pozůstalostí, koupí a v posledních letech díky plánovité činnosti pracovníků muzea. Samozřejmě naše fondy nevyčerpávají problematiku historie a života regionu v úplnosti.

Archiv písemností

Archiv písemností tvoří 2 řady: řada A a nově uspořádaná řada SP.

Řada A (archiv): K období konce Rakouska - Uherska lze vyhledat archivní materiál různorodého charakteru - živnostenské listy, vysvědčení, akcie, císařské dekrety, deníky, smlouvy, pozvánky na kulturní akce ad. 2 šanony věnované 1. světové válce obsahují sborník „Památník našeho osvobození“, vzpomínky z bojiště hl. na vznik republiky, korespondenci, letáčky z front, materiály k legionářům, padlým ... Období 1. republiky dokumentuje rovněž různorodý materiál k tematice činnosti politických stran a spolků, sociálních poměrů a.d.

3 šanony jsou věnovány 2. světové válce - obsahují paměti, materiály k osobnostem odboje, holocaustu, padlým, úřední formuláře, připomínky osvobození. Soustředěny jsou i materiály k poválečnému období k tzv. budování socialismu, r. 1968 - 1969 (letáky), po r. 1989 jsou dokumentovány volby v letech 1990 a 1992.

Lze zde studovat i regionální tisk - noviny a časopisy od konce 19. stol. do r. 1969, dále novinové výstřižky týkající se regionu od 20. do 70. let a různé drobné tiskoviny z let 1960 - 1979.

Další tematické okruhy zastoupené v archivu: divadlo (včetně pozůstalosti A. Schwaba - Polabského), pěvecké spolky (Bojan, Václav, Pěvecký spolek krematoria), etnografie (záznamy lidových zvyků regionu, doklady tradičních řemesel, vzpomínky), korespondence (např. J.S. Machar), příroda okresu (publikace), hrad Jenštejn (Jan z Jenštejna, opravy hradu), poutní tisky, drobná devoční grafika (svaté obrázky), kramářské písně a rozsáhlý materiál dokumentující činnost muzea (agenda, zápisy ze schůzí, pamětní knihy Okresní jednoty muzejní, tiskoviny OM, korespondence, scénáře expozic a výstav OM) a.d.

Řada SP (sbírka písemností): obsahuje archiválie utříděné již podle nového klíče, vhodného i pro počítačové zpracování. Do řady SP jsou řazeny nové přírůstky cca od r. 1993. Tvoří ji tyto oddíly: archiválie do r. 1850, tisk, školství, hospodářství,

(pokračování na straně 7)

PALIČ KUDRNA

napsal J.V.Prášek
(pokračování z minulého čísla)

Žebrák nedůvěřivě zavrtěl hlavou. „Ze mne? Člověka?“ opakoval si a hořce ze zasmál. „Mohlo se tak státi, snad ještě před dvěma roky, snad i před rokem. Ale dnes je již pozdě.“

„Nikdy není pozdě, Kudrna“, zvolal ohnivě Coullon, „zkusil jsem pravdu toho na svém vlastním těle. Moji kamarádi také říkali, když nás maršál Brune doháněl k zoufalství, že už je pozdě, když jsem jim radil, aby přeběhli k císařským. Jak vidíš, nebylo pozdě. A tak ani u tebe není a nebude pozdě.“

„A co se mnou zamýšlíte?“ otázal se žebrák, pohlížeje Coullonovi pevně do očí.

„Hm. Co s tebou zamýšlím? Jen dobré! Znáš dobře kraj, křížil jsi ho přecasto, ale bez účelu. Někde jsi něco dostal, někde snad ti něco uvázlo za nehtem, ale celkem podobal jsi se poutníku bez cíle. Nuž chci ti vytknouti cíl, který pěkný peníz vynese.“

Kudrna zakroutil hlavou, jakoby pochyboval.

„Neodpírej“, pokračoval Coullon, „přibírám agenty pro assekuraci. Lidé dosud málo se pojišťují, málo a také nízko. Ale častěji vyskytují se požáry. Mnohým vyhoří stavení do základů a nedostanou náhrady, ježto rozpakovali se zaplatiti osm z tisíce. K tomu stoupají ceny staviva. Kdo pohoří, je zničen. Chci tedy, aby agenti obcházeli po vesnicích a aby poučovali. Jest potřebí, aby se lidé assekurovali a assekurovaní aby si assekuraci zvýšili. K té úloze potřebuji tebe.“

Kudrna se trpce usmál.

„Pane Coullone“, podotkl, „ze mne by byl špatný agent. Umím sotva zhruba číst a psát. Toulám se po kraji již dlouhá léta, lidé mne znají a nedali by na mne.“

„Nemusíš býti agentem“, vysvětloval Francouz, „tvůj úkol bude jiný. Je potřeba napřed lidem přimlouvat, aby se assekurovali, až by přišel agent. Ty jdeš ves ode vsi, znáš lidi. Nebude ti tudíž nesnadno různým způsobem je přesvědčovati, třebaže na blízku u toho neb onoho známého chytalo, tam zase že vyhořeli, že byli nízko assekurovaní a že měli škodu, někdy také můžeš vytrousiti, že tam a tam našli psaní. Lidé se toho lekají, assekurují se aneb alespoň zvyšují assekuraci. Ale co bych ti takové věci vykládal! Tys chytrý dost a budeš zajisté vědět, co dělat.“

Otočil lenošku ke stolu a sáhl po knize velkého formátu, v modrém papíře vázané. Jal se v ní hledati, list za listem, až našel, co chtěl. Obrátil se znovu ke Kudrnovi.

„Tak vidíš, ku příkladu zde ve městě“, dodával do knihy nahlížeje, „kolik jest těch assekurovaných? A jsou lidé možní, jako švec Štros v Rajské ulici, radní Panocha v domě i ve mlýně na potoce, skoro celá Stříbrná ulice, Vitásek v průchodské hospodě, Salabka vedle něho a tak dále. Vyjmenoval bych pomalu celé město. Sedláci jsou ještě horší. V celém Hlavenici“, pokračoval, v knize dále přebíraje, „jediná Pastičková na mizerných několik set, ani by za to střechu nepřikryla. Takových lidí potřeba trochu zastrašovat, jim domlouvat, třeba taky si zalhat. No, nebudu ti široce vykládat, však ty rozumíš. Co?“

„Rozumím“, ušklíbl se Kudrna, „tak, jak chcete, dovedu jednati. Duši z každého vystraším, ať selský chám nebo nadutý hadrář z města. Jak to udělám, ještě nevím, ale buďte jist, že naženu každému strachu dost.“

„Coullon spokojeně přikývl hlavou, lehký úsměv zvlínil jeho vyholené rty. Vyňal z kapsy sáček a odpočítal deset lesklých dvacetníků. Ty podával Kudrnovi.

„Tak, maličkost závdavkem“, pravil, kladá peníze na nastavenou ušpiněnou dlaň žebrařkovu.

Kudrnovi přecházel překvapením zrak, když popatřil na dvacíáše, lesklé jak měsíc v úplňku. Potěžkal je spokojeně na dlani, pak schoval do kapsy k několika dvougrošům, které stržil před chvílí u žida Šťastného. Poděkoval Francouzovi a měl se zvolna k odchodu.

„Taky si zabal mundur“, upozornil Coullon, „boty abys ihned venku obul. Opánky zahod', třeba do Labe, ať se ryby pomějí. Sem přijď, až to oznámím. Já krajem jezdím, ty chodíš, a tak se leckde beze svědků setkáme.“

Kudrna zabalil mundur do obšírného papíru, vzal boty do ruky, poliboval si, že mají pěkné vysoké holeně, a s neobratnou poklonou opouštěl kancelář. Když se dvěře za ním zavřely, popošel Coullon k oknu a zabubnoval si na sklo prsty. Při tom uvažoval. Po drahné chvíli uchýlil se znova k psacímu stolu a pravil polohlasně sám k sobě:

„Ten darebák Kudrna je pro mne pravý člověk. Ať dělá, co chce, dělá na svůj vrub. Já o tom nebudu věděti.“

II.

Veliký mlýn pod zámek brandejským zachoval si ještě r.1827 monumentální podobu, již mu z počátku XVII. století vtisklo umění vlašského mistra Ettora de Vaccani. Rudolf císař ve snaze po zvelebení zamilovaného sídla pojal i přestavbu znamenitého mlýna a svěřil ji řečenému již Vlachu, zařízení pak vnitřní mlýnáři Viktorinu Houserovi, vynikajícímu vodnímu techniku své doby. Ettore de Vaccani vystavěl přední budovu, vysokou a rozložitou k východu i západu, v raném baroku zdobenou vysokými štíty, bohatě profilovanými, před mlýnem pak přes mlýnský náhon kamenný most, po němž vedla od Prahy na pravý břeh labský hlučná silnice.

Mlýn ten měl skoro po dvě dlouhá století společné osudy s ponurým zámek, který se na skále nad ním zdvihal. Spolu, skoro zázrakem, unikly mlýn i zámek r.1639 zkáze Švédy připravované, spolu vydány byly r.1757 zhooubnému ohni pruských děl. Ale roku 1784 rozpoutáno bylo odvčké společenství. Mlýn prodán a odtud hostil ne jen nájemné mlynáře, nýbrž zámožné živnostníky, na zámku nezávislé. R.1802 po Matěji Panochovi koupil jej kochánský mlynář František Šubrt, od něho pak ujal se jej roku 1817 Josef Gallaš, syn někdejšího majitele potočního mlýna ve městě.

Šubrt byl poctivý muž a vřelý vlastenec, člen úzce spjatého svazku mlynářů na Labi, těch Morávků, Střemchů, Radimských, Pernerů, Pourů, kteří byli velice platnými články v osnově našeho národního probuzení. A když z rukou dcery Šubrtovy Marie stal se pánem na podzámeckém mlýně anebo „na velkých“, jak se krátce v městě i kraji říkalo, Josef Gallaš, udržována byla pečlivě mlýnská tradice. Gallašovi manželé veřejně osvědčovali české své smýšlení. V jejich domácnosti šetřily se starobylé české zvyky, hovořilo se jen česky, odebíraly se české noviny, kupovaly i české knihy. Paní Gallašová byla hrda na své příbuzenství se slavnými hudebníky Bendy, byli ze Starých Benátek, kteří ani na výsluní královské přízně pruské nepozbyli lásky k svému rodnému jazyku. Otec její s nimi si dopisoval, zvláště s Jiřím a s Karlem Heřmanem Bendou, jichž dopisy chovala paní Gallašová jako posvátnost rodinnou. Kdykolivěk přebírala se v malém pokojíku, k celně obráceném, v památkách po rodičích a prarodičích svých, které ji upomínaly na luzná léta mládí, strávená v Kochánském mlýně, ve vlídné přírodě, oživené bystrou Jizerou, s vášním pohledem na ves, po stráni rozloženou, zvláště když ji ozařovalo ranní slunce, na strmý benátský zámek po straně v pozadí, na vonný lesík při mlýně, v němž z jara vyhledávala první kvítka a v červnu zralé jahůdky: tu vždy sáhla ve svém sekretáři pěkně furnýrovaném, s mosaznými štítky a filigránskými klíčky, po dobře ukryté zásuvce, která uchovávala v sobě rodinné i příbuzenské dokumenty, a z ní vybírala svazček dopisů na papíře pergamenu hladčím, dobou již zažloutlém, které slavný Jiří Benda psával své sestřenici, matce její, z Gothy, Hamburka, Berlína a na konci života i ze svého tuscula v Kostřici, čítala v nich, zvláště pak ono místo, kde tklivě doznával, že z paměti přehrával si české písně, z matčiných úst v mládí slýchané, když skládal nesmrtelnou svou Ariadnu na Naxu. A také později, když po dlouhá léta přebýval v Berlíně, jak rád trávil prázdné nemnohé, mezi českými krajany, v Rixdorfě mezi českými vystěhovalci, nebo v bratrském sboru u Hallské brány, kde zbožní krajané pěli žalmy a písně z amsterodamského kancionálu.

Pan Gallaš tělem i duší oddán byl živnosti mlynářské. Říkal, že mlynář vidí do české minulosti i do budoucnosti. Nikde že „mlynářství“ tak nevyuniklo jak u nás v Čechách. Přísežní zemští mlynáři v Praze - ti že byli chlapi! Ti že rozuměli vodě! Ať šlo na vodě, oč chtělo, volání byli z Prahy tito přísežní zemští mlynáři a co oni stanovili, to platilo. Jak oni často se ošivali páni Francové ze zámku, ale nic naplat - nakonec přece musili býti rádi, že přišli zemští, že odměřili práh i žlab a zjednali ve vodě pořádek. Vedle těch pražských byli mlynáři na Labi, po nich teprve přišli mlynáři na Ohři, Jizeře a jiných řekách. S těmi na Labi pan Gallaš skoro se všemi se strýčkoval, také skoro všechny znal, ale on, brandejský mlynář pod zámek, on byl mezi nimi králem. Kdo se mohl honositi takovým mlýnem, jako byl tento brandejský? Nejen že byl na výtečném nápadě - se zdejší jez, co do výšky mohl se měřiti toliko poděbradský, plavci mohli ho vypravovati, jak se zkroušeně v duchu modlili, když „pramen“ vorový narovnávali do jezových vrat, aby divoký proud nevehnal jej na ledokol, ale byl také největší a nejlépe zařízen o desíti kolech, trojím složení povodníkův a šesti stoupách. Ve dne v noci, v zimě v létě, hučel vesele mlýn a zvláště byl-li o žních a hned po nich trochu přísušek, že zapadly prameny, tu dlouhá ulice ode mlýna za pivovár a k Panochovic novému dvorci ani nestačila, co se sjelo vozů, naplněných mletím. Přijížděli z bližších i vzdálenějších vsí, ba též z lichtenštejnských panství, ba někdy až od Sázavy, aby v Brandejse boží požehnání semleli. Stárek poroučel skládati s vozu jednoho za druhým, jak za sebou by stály, a tak se stávalo, že čekali mleči i celé dva dny, než jim semleli, a zatím trpělivě seděli „pod lipou“, v bázni boží očekávající a chmelíce. Tu byl pan Gallaš ve svém živlu. Každé chvíle byl na kanceláři, vzadu ve stavení domovním, s okny na širý dvůr a na Labe, tu pak zapisoval vozy, jeden po druhém, kolik obilí ten i onen přivezl a kolik z toho přijde výmělného. A ty cifry vzrůstaly jako houby po teplém dešti. Když se měsíc s měsícem sešel a když pan otec vzal do počtu, kolik vyplatil hotově chase a kolik stála strava, zbýval krásný peníz, za rok pak peníz ten počítal se dvanáctkrát, takže byl za něj pěkný kus pole nebo louky neb i chalupa v některé okolní vesnici. A nebylo-li právě pole ke koupi, měl pan Zdekaner v Praze vždy nějakou stavovskou obligaci na snadě. Z těch měl již pan Gallaš pěknou sbírku v dubové starodávné truhlici, železem pobité, pro níž měl zvláštní tajný výklenek ve zdi alkovny, hned za hlavou své postele. Tam byla bezpečna i před zlodějem i před ohněm, by pánbůh snad dopustil.

(pokračování budoucně)

knihy, grafika,
keramika, fotografie,
výrobky fy: Botanicus atd.

Krajčorské náměstí

Brandýs nad Labem

OTEVŘENO:

St, Pá... 09-12. 13-17, So... 08-12

archiválie úřední povahy (osobní doklady, vyhlášky orgánů st. správy a pod.), archiválie soukromé povahy (soukr. korespondence), společnost (spolky, společ. život, sport...), kultura (divadlo, hudba, přednášky a výstavy, literatura), dějiny a politika (polit. strany, volby, militaria, odborné práce o dějinách), plakáty, náboženství, osobnosti a ucelené pozůstalosti, mapy a plány, muzeum (včetně OJM).

Fotoarchiv

Většinu fondu fotoarchivu tvoří fotodokumentace vzniklá činností pracovníků muzea, ale obsahuje i historické fotografie od konce 19. stol. Co lze ve fotoarchivu OM nalézt?

1. Nejvíce badateli žádanou část tvoří fotodokumentace architektury regionu - památek a dalších významných staveb. Nejlépe je zachycen Brandýs a Stará Boleslav, ale je zde fotodokumentace památek celého okresu Praha - východ. Většina fotografií pochází ze 60., 70., 80. let, některé z nich zachycují dnes již zmizelé či mizející stavby. Některé soubory pocházejí již z činnosti Okresní jednoty muzejní ze 30. let - např. dokumentace kapliček, křížů, pomníků a soch Brandýsa a St. Boleslavi z let 1931 - 1936 pořízená J.I. Čermákem.

K unikátním fotografiím patří např. snímek brandýské synagogy kol. r. 1900 prezentovaný i na výstavě Rudolf II. a zámek v Brandýse n. Labem. Z okolních obcí a obcí okresu Praha - východ lze najít fotografie památek např. v Dřevčicích, Čelákovcích, Zápech, kostely v Mnichovicích, Odolené Vodě, zámky v Měšicích a Jirnech a další. Samostatné oddíly jsou věnovány brandýskému zámku (včetně kopií rytin, plánů) a hradu Jenštejn.

2. Fotodokumentace historie - zahrnuje především fotografie z období okupace, portréty obětí, několik fotografií dokumentuje i osud židovských obětí (portréty z počátku okupace), osvobození, tzv. budování socialismu.

3. Fotografie dokumentující spolkovou činnost v Brandýse a St. Boleslavi - divadlo, hasičský sbor, Sokol ad.

4. Z dalších tematických okruhů lze nalézt fotodokumentaci řemesel, průmyslu, etnografie (památky lid. architektury ad.), zemědělství, přírody regionu, archeologických nálezů...

5. Pro činnost muzea je velmi důležitá fotodokumentace sbírek, výstav, expozic a dalších akcí muzea., včetně dokumentace rekonstrukce současného sídla muzea - čp. 97.

Fotoarchiv obsahuje i soubor negativů a pozitivů významné fotografky středního Polabí Marie Hartmannové či unikátní dokumentaci svázení zvonů z kostelů v brandýském okrese v r. 1942 pořízenou dr. Jaromírem Němcem.

Z posledních významných zisků sbírku obohatil rozsáhlý soubor fotografií dr. Jaromíra Němce, brandýského rodáka, zachycující Brandýs a St. Boleslav od 40. do 60. let, včetně dnes již zmizelých staveb, který bude OM prezentovat na výstavě ve vánočním období (prosinec 1997 - leden 1998).

KDÚ - Regionální dokumentace

Samostatnou část archivu tvoří řada KDÚ (komplexní dokumentační úkol) - regionální dokumentace se zaměřením na Brandýs, St. Boleslav a osobnosti okresu Praha - východ. Na tomto dokumentačním úkolu pracuje OM od konce 80. let. Díky spolupráci s p. Vladimírem Loydou vznikla řada životopisů osobností regionu z různých oborů lidské činnosti - věda, umění, politika, sport ..., řada čítá již přes 200 osobností. Složku vždy tvoří stručný životopis, přiloženy jsou další materiály, které se muzeu podařilo soustředit - fotografie, publikace, výstřižky z tisku, korespondence ad. Zájemce zde může nalézt základní informace např. o Pavlu Stránském ze Záp (historiograf 17. stol.), Ant. Bečvářovi (astronom), Frant. Halaškoví (matematika, fyzika, astronomie, topografie), Jaroslavu Kašparovi (paleograf, historik) - představitelích různých oborů vědy, o významných regionálních historících a kulturních pracovnících (např. Justin V. Prášek, Josef Braniš, Josef I. Čermák, Josef Zdeněk Stehlík...), umělcích (např. Josef Svatopluk Machar, J. J. Kalina - poezie, J.B. Foerster, Karel Šebor, Čeněk Pavlík, Rudolf Kirs - hudba, Eduard Petiška, Stanislav Rudolf, Arnošt Schwab - Polabský - próza, drama, Ladislav Smoljak - film, divadlo, Ivan Passer - film, Marie Hartmannová - umělecká fotografie...), představitelích církve (Frant. Jos. Řezáč - reformátor školství, vězeňství, ...), o osobnostech regionální politiky a kultury (např. Hugo Bergmann - starosta 1920-1939, rodina Fetterova - představitelé Sokola a divadelní ochotníci, Jan Chour - c.k. notář, Ludvík Loyda, Marie Palánová-Hornová - ochotnické divadlo ...), sportu (např. Frant. Haupt, Frant. Hirsche - cyklistika, Jar. Šourek - lehká atletika ...), školství (např. Josef Kožíšek, Vojta Beneš...), řemesla a podnikání (např. Gruberové - brand. kati a pohodní, Frant. Melichar - továrna na výrobu zem. strojů, Ant. Šorel - mlynář, Josef Voctář - tiskárna), vojenství (např. Alois Liška, Jiří Macháček) a mnoha dalších. Životopisná řada je průběžně doplňována dalšími osobnostmi podle aktuální potřeby či díky získání materiálů o jejich životě.

Dále řada KDÚ dokumentuje historii a život Brandýsa n.L. - St. Boleslavi, soustřeďuje fotografický materiál, publikace, výstřižky k památkám města, sakrálním stavbám regionu, k činnosti místních spolků a institucí (např. Hasičský sbor B.n.L., St. Bol., Český veslařský klub Brandýs, Jednota div. ochotníků „Tyl“, Sokol, Útulna slepých dívek, knihovna, skauting, baráčníci v B.n.L., Aeroklub v B.n.L. ...), Melicharova závodu na výrobu zemědělských strojů (nyní BSS). Tyto šanony mnohdy obsahují cenný obrazový materiál - historické fotografie z činnosti spolků, institucí. Ve 4 šanonech Město Brandýs n.L. je soustředěn fotografický i textový materiál k historii i současnosti města, podobně 3 šanony jsou věnovány Staré Boleslavi. Tyto šanony umožňují snadné vyhledání materiálů týkajících se bezprostředně života města a nadále se pokračuje v jejich rozšiřování.

V současné době ve spolupráci s p. Vladimírem Loydou vzniká nová řada dokumentace zaměřená na zástavbu a památky Brandýsa a Staré Boleslavi - každý dům z centra města bude mít svoji složku s fotografií a stručným popisem historie (výtah z literatury), podobně budou zpracovány památky, včetně hřbitovů v Brandýse i St. Boleslavi. Pozornost bude věnována i památkám v okolních obcích.

Materiály z archivu a fotoarchivu lze po dohodě s pracovníky muzea prezenčně studovat v pracovních dnech od 9 do 16 hodin. Z materiálů na požádání pořizujeme i xerokopie v běžných cenách, pokud xeroxování neohrožuje uchování archiválie. Pokud budete mít zájem o studium v našem archivu, obraťte se prosím na tyto pracovníky: p. Zemanovou - dokumentátorku archivu, Mgr. Švehlovou - historičku OM nebo p. Šnaiberka - knihovníka OM. Podle oblasti Vašeho zájmu archiválie vyhledáme a v odpovídající časové lhůtě Vám je připravíme ke studiu.

Petra Švehlová

JEŠTĚ JEDNOU KE VZTAHŮM MĚSTSKÉHO ÚŘADU A OKRESNÍHO MUZEA (pokračování ze strany 1)

Přesto i zde muzeum vyšlo městu vstříc a bránu opět otevřelo pro veřejnost. Snad z obavy, aby se muzeum příliš „nenapakovalo“, jsou tržby za vstupné děleny půl na půl mezi muzeum a městský úřad. Provoz však zajišťuje muzeum celý. Vztahy mezi muzeem

a městským úřadem plně vystihuje pan Baumruk v deníku DNES: „městský úřad zpřístupnil a zprovoznil staroboleslavskou bránu“ a o muzeu se v celém článku ani jednou nepíše. Brandýský zámek, jeho rekonstrukce a boj o jeho zpřístupnění je věcí nesmírně pozitivní, činnost, které si já osobně nesmírně vážím. I zde muzeum podalo pomocnou ruku a nabídlo městu zřízení trvalé výtvarné expozice z muzejních sbírek. Téměř ze dne na den muzeum pomohlo při přípravě rudolfinské výstavy v Brandýse na zámku, zajistilo restaurátora a nechalo vystavované předměty opravit. Dovedete si pane Vincourku představit, jak je člověku - pracovníku muzea, který toto všechno ví a za odměnu slyší že: „muzeum nespolupracuje“, „muzeum nic nedělá“. Máš to, městský úřade, dobře zařízené, za žádné peníze hodně muziky! Je třeba si ale uvědomit, že něco muzeum může, ale všechno nemusí! Jednu další konkrétní nabídku bych však pro Tebe - městský úřade měl, což takhle kulturní centrum umístit místo na zámku v muzeu na náměstí? Kolik peněz bys ušetřil? Nebo se to, pane Vincourku, nehodí z jiných důvodů?

Vladimír Novák

KALENDÁRIUM

Před 425 lety zemřel v Mladé Boleslavi významný český kazatel a skladatel **Jan AUGUSTA**. Jan Augusta byl členem jednoty bratrské a jedním z jeho působišť byl Brandýs nad Labem. V Brandýse bylo silné působišť českých bratří, kteří zde díky majitelům panství, Krajiřům z Krajku, měli svůj sbor, který v letech 1541-42 postavil italský stavitel Matteo Borgorelli, později se ze sboru stal katolický kostel Obrácení sv. Pavla.

Před 185 lety se v Bělé u Turnova narodil humorista **František Karel DRAHOŇOVSKÝ**. Pracoval v Brandýse nejprve jako úředník, poté jako listovní. Psal humoristické povídky do Květů, České včely, Lumíra, Světozoru atd. Pohřben je na brand. hřbitově. Pamětní desku měl na domě č.p. 105 proti kinu.

Před 155 lety se v Pavlovicích u Vlašimi narodil továrník a vynálezce **František MELICHAR**. Jeho velkolepá hrobka na brandýském hřbitově zcela vystihuje jeho obrovský vzestup z drobného výrobce na továrníka. Jelikož se jedná o osobnost velkého formátu, bude o něm pojednáno podrobně v některém z příštích čísel.

Před 145 lety se v Brandýse narodil (19.8.1852) a před 95 lety zemřel spisovatel a sběratel brandýských pamětí **Karel LÁBLER**. Byl synem arcivévodského stavitele a purkmistra města Karla Láblera (1824-1893). Žil v Litoměřicích, Brandýse a v Chrudimi, kde byl jednak lékárníkem a jednak se věnoval archeologii, spolkové a muzejní činnosti. Byl velkým milovníkem terčové střelby. Je autorem publikace Dějiny střeleckého sboru v Brandýse nad Labem. Je pochován v rodinné hrobce na brandýském hřbitově.

Před 125 lety se v Brandýse narodil hoboista a hudební pedagog **Antonín JANDOUREK**. Narodil se ve známé brandýské rodině, jako školák začínal s houslemi, ale v roce 1885 studoval již hoboju na pražské konservatoři. Byl členem Helsinské filharmonie (1894-96) a od r. 1901 byl v angažmá za Gustava Mahlera v orchestru Vídeňské opery. Současně byl členem Dvorní kapely a Vídeňské filharmonie, se kterou několikrát vycestoval do Ameriky, do Ruska a Anglie. R. 1926 byl jmenován profesorem na vídeňské Státní konservatoři. Zemřel předčasně na vrcholu své kariéry ve Vídni v 58 letech.

Před 120 lety se v Brandýse narodil dirigent, violoncellista a skladatel **Alexandr LUKINIČ**. Po skončení hudebních studií v Praze odešel do Ruska, kde byl ředitelem kůru a dirigentem

pěveckého spolku ve Voroněži. Byl žákem Rímského-Korsakova (1905-1906). V letech 1908-1911 řídil symfonické koncerty na Krymu, 1913-14 působil v Omsku a pak do r. 1917 v Tobolsku. Roku 1920 se vrátil do vlasti, ale již r. 1921 vyučoval na hudební škole v Sarajevu a řídil tam symfonický orchestr. R. 1926 se definitivně vrátil do vlasti a vedl hudební školu v Litoměřicích. Zemřel 11.11.1942 v Lovosicích.

Před 115 lety se v Roztokách u Křivokláta narodil redaktor a muzejník **Josef ČERMÁK - IRMA**. V roce 1922 se přistěhoval do Brandýsa nad Labem, kde pracoval jako ředitel okresní nemocenské pojišťovny. Od r. 1925 byl v důchodu, ale nepřestal být společensky a politicky aktivní. V Brandýse nad Labem byl roku 1922 zvolen členem okresního výboru sociální demokracie a v roce 1924 se stal předsedou okresní správní komise po soc. demokratovi A. Černém. Z titulu této funkce převzal předsednictví Okresní jednoty musejní. Podílel se na ročenkách OJM a na časopise Naše Polabí. Napsal Myšlenky samotáře a Stromy a lidé. Zemřel 11.12.1954 v Brandýse nad Labem.

Před 95 lety (25.3.1902) se v Brandýse narodil vynikající houslista **Josef BARTOŇ**. Hudební základy získal od svého otce, jenž byl učitelem hudby. Byl „záračné dítě“. První koncert absolvoval jako čtyřletý dne 25.3.1906 v Praze. Jako osmiletý již absolvoval několik koncertních zájezdů v cizině. Kromě koncertní činnosti též působil jako hudební skladatel a publicista. Zemřel 11.7.1984 v Praze.

Před 95 lety (11.4.1902) se v Praze narodil cestovatel, pedagog, novinář a spisovatel **František Alexandr ELSTNER**. Jeho předci pocházejí z našeho kraje a sám zde, ve Staré Boleslavi, působil ve 30. letech. Uskutečnil osm dálkových jízd automobilem po Balkánu, Africe, Evropě, Severní a Jižní Americe. Napsal např. Tango Argentino, Na jih od Bengházi, Evropan se vrací, Lovci kilometrů, Pouští a pralesem atd. Zemřel v roce 1974 v Praze.

Před 90 lety (24.4.1907) se v Plzni narodil známý hudební skladatel **Václav TROJAN**. Mládí prožil ve Staré Boleslavi, kde se učil hudbě u J. Klazara. Na pražské konservatoři studoval skladbu u P. Kříčky, mistr. školu skladby u J. Suka, V. Nováka a A. Háby. Ze široké škály jeho tvorby je nejznámější jeho spolupráce s kresleným, loutkovým a stříhovým filmem, zvláště s J. Trnkou. Autor baletní hudby Sen noci svatojánské (1979). Zemřel r. 1983.

Vladimír Loyda, Miroslav Šnaiberk